

Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması

Adem PALA¹
Hakan KOLAYIŞ²

Özet

Bu çalışmanın amacı farklı bölgelerdeki 11-15 yaş grubu çocukların yaptıkları rekreatif faaliyetlerin karşılaştırılmasıdır.

Bu amaçla araştırmaya; Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nden 227, Marmara Bölgesi'nden 262 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Hazırlanan anket formu bölgelerdeki bireylere uygulanmış ve verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde dağılımları ve bağımsız grupta t-testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 15.0 programında test edilmiş ve anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

Elde edilen bilgiler ışığında; farklı bölgelerdeki çocukların “boş zamanlarında en çok hangi etkinliklerle uğraştıkları, düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyetler ve son 6 ay içinde katıldıkları kültürel/sosyal faaliyetler” sorularına verdikleri cevaplarda bölgeler arasında anlamlı bir fark bulunurken($p<0,05$), “okul dışındaki boş zamanları değerlendirdikleri mekanlar ve haftada kaç saatlerini sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıkları” sorularına verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır($p>0,05$).

Sonuç olarak; Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki çocukların “boş zamanlarını değerlendirdikleri etkinlik alanı” olarak %37,9'u seçenek olarak “spor” şikkını işaretlerken, “düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyet” olarakta % 53,3'ü “futbol”u seçmişlerdir. Marmara bölgesinde aynı sorulara, %51,5'i “spor” şikkını seçmiş, faaliyet olarakta %25,6'sı “futbol”, %21,6'sı “badminton” ve %12,8'i “basketbol” şikkalarını işaretlemişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman; Rekreasyon; Rekreatif Faaliyetler

¹ Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu, Muğla. adempala34@gmail.com

² Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Sakarya. hkolayis@sakarya.edu.tr

The comparison of recreative activities of 11-15 age group depending on different regions

Adem PALA
Hakan KOLAYIŞ

Abstract

The purpose of this study is to compare the recreative activities of 11-15 age group depending on different Regions. In this respect, 227 children from Southeastern part of Turkey and 262 children from Marmara region of Turkey participated in this study in a volunteered way.

The questionnaire adapted from previous studies was implemented on these participants. Afterwards, the data were analyzed in terms of frequency, percentage and independent group of t-test statistics. Data were analyzed with the help of SPSS 15.0 and the significance rate was determined 0,05.

Consequently, significantly different result were found ($p < 0,05$) among participant from different regions, in their responses to the questions of “what they do in their leisure time, which recreative activities they regularly deal with, and which social and cultural activities they have joined in the past six months”. While the results found by the questions of “where they go to spend their spare time out of their school life and how many hour they allocate to recreative activities including sport” were completely insignificant ($p > 0,05$).

According to the findings of this research, 37,9 % of the participant from Southeastern part of Turkey chose “sports” option of the item of “what they do in their leisure time”, 53,3 % of participant within same region chose “football” option of the item of “which recreative activities they regularly deal with”. 51,5 % of the participant from Marmara region chose “sports” option of the former question: Additionally , 25,6 % of item chose “football”, 21,5 % of them chose “badminton” and 12,8 % of them chose “basketball” options of the latter question.

Key Words: Leisure time, Recreation, Recreative activities

Giriş

Rekreasyon; serbest zamanları değerlendirme, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanırken, rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. (Karaküçük, 1995; Koçer, 1980; Kraus, 1985).

Uluslararası Bos Zamanları inceleme Grubunu'nun verdiği tanıma göre “ Serbest zaman etkinliği, kişinin mesleki ve toplumsal ödevlerini yerini getirdikten sonra özgür iradesi ile girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ya da becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraştır. Her geçen gün yeni etkinlikler gündeme gelmekle beraber, söz konusu faaliyetlerde bazı temel etkinlik alanları şu şekilde gruplandırılmıştır.

1. Sanatsal (sinema, edebiyat, tiyatro, müzik, resim, fotoğraf, vb.)
2. Entelektüel (kitap, konferanslar, radyo, TV, vb.)
3. Sosyal (aile, partiler, toplantılar, vb.)
4. Pratik (bahçecilik, el sanatları, el işleri, vb.)
5. Fiziki (spor, yürüyüş, avcılık, balıkçılık, vb.) (Tezcan, 1993)

Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği kişinin yapısına, cinsiyetine, eğitimine, sahip olduğu olanaklara ve yeteneklerine bağlıdır. Ortaöğretim ve üniversite gençliği üzerine yapılmış araştırmalarda da, gençliğin büyük bir çoğunluğunun boş zamanlarını nasıl geçireceklerini bilemedikleri ya da pasif etkinliklerle geçirdikleri, ancak imkân olması halinde de birçok aktif etkinliklere katılmaya istekli oldukları ortaya çıkmaktadır. (Özdilek, Demirel, Harmandar, 2007)

Rekreasyonel faaliyetlere duyulan ihtiyaç, kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesidir. Toplumsal yönden ise; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük, 2001).

Rekreatif etkinlikler aktif ya da pasif, tek başına ya da grupta, genç-yaşlı, erkek-kadın, kapalı veya açık alanlarda herhangi bir zamanda yapılabilecek etkinlikler olduğundan dolayı insanların dinlenme, eğlenme ve gelişmelerini sağlayan ve kapsam alanı sınırsız her bireye her zaman ve her yerde hitap edebilecek etkinliklerdir. Böylece, etkinliklere katılım yoluyla bireyler

Pala, A., Kolayış, H. (2012). Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

kendilerini ifade edebilme, gizli güçlerini ortaya çıkarma ve geliştirme, yaratıcılığını artırma ve beden ve ruh sağlığını koruma imkânına sahip olur. Bu sebeplerden dolayı boş zamanları değerlendirebilecekleri programlar ortaya koymak ülkemiz açısından da bir zorunluluktur (Tamer, 1998).

Modern toplumda, serbest zaman aktiviteleri, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için etkin yollardan en önemlisidir. "Fiziksel aktivite ve rekreasyona katılım psikolojik sağlık, aile ilişkileri, arkadaş ilişkileri, toplumsal gelişim ile ilgili faydalar sağlayabilir (CPRA, 1995).

Scholl, McAvoy ve Smith (1999), serbest zaman aktivitelerine toplu veya bireysel katılımın atılganlık, dışadönüklük gibi kişilik özellikleri üzerinde etkili olduğu, depresyon ve kaygı gibi duygu durumu bozukluklarının düzeyini azaltarak olumlu kazanımlar sağladığı sonucuna varmışlardır.

Serbest zaman etkinlikleri çocuğun yaratıcılığını geliştirme, kendisini ifade etmesini sağlama, yardımlaşma, paylaşma, iş birliği, başladığı işi bitirme konusunda kararlı olma, sorumluluk alma ve aldığı sorumluluğu yerine getirme, problem çözme, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurma ve kas becerilerini geliştirme açısından önemlidir.

Yöntem

Bu araştırmada kullanılan anket, daha önce bilimsel çalışmalarda kullanılmış anketlerden yararlanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ankette 15 soru sorulmuştur.

Araştırmanın evrenin Güney Doğu Anadolu Bölgesinde Mardin ve Diyarbakır, Marmara Bölgesinden Edirne İli oluşturmaktadır.

Örnekleme gurubuna Güney Doğu Anadolu Bölgesinden 128'i kız, 99'u erkek 227 kişi, Marmara Bölgesinden 117'si kız, 145 erkek 262 kişi katılmıştır. Toplamda 245'i kız, 244'ü erkek 489 kişi çalışmaya katılmıştır.

Verilerin analizi aşamasında elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 15.0 istatistiki paket programı kullanılmıştır. İstatistiki çözümler için frekans, yüzde dağılımları ve bağımsız gruplarda t-testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Çocukların boş zamanlarını değerlendirdiği etkinlik alanlarına ilişkin frekans tablosu

	Eğitim		Edebiyat-Sanat		Spor		Bilimsel Uğraşlar		Eğlenceler	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Marmara Bölgesi	18	6,9	10	3,8	135	51,5	9	3,4	90	34,4
G.Doğu Anadolu Bölgesi	58	25,6	8	3,5	86	37,9	20	8,8	55	24,2

Güney Doğu Anadolu ve Marmara Bölgelerindeki çocukların boş zamanlarını değerlendirdiği etkinlik alanlarına baktığımızda, Marmara Bölgesindeki çocukların tercihlerinde ilk sırayı % 51,1 (135 çocuk) ile spor seçeneği alırken, sırasıyla % 34,4 (90 çocuk) ile eğlenceler ve % 6,9 (18 çocuk) ile eğitim seçenekleri takip etmektedir. Aynı soruya verilen cevapta Güney Doğu Anadolu Bölgesinde ilk sırayı % 37,9 (86 çocuk) ile spor seçeneği alırken, onu takip eden seçenekler % 25,6 (58 çocuk) ile eğitim ve % 24,2 (55 çocuk) ile eğlenceler olmuştur (Tablo 1).

Tablo 2. Çocukların okul dışındaki boş zamanlarını değerlendirdikleri rekreatif mekanlara ilişkin frekans tablosu

	Oyun Parkı		Futbol Sahası		Basketbol Potası		Yürüyüş Parkuru		Diğer	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Marmara Bölgesi	21	8	76	29	53	20,2	39	14,9	73	27,9
G.Doğu Anadolu Bölgesi	16	7	102	44,9	23	10,1	33	14,5	53	23,3

Çocukların okul dışındaki boş zamanlarını değerlendirdikleri rekreatif mekanlara baktığımızda, çocuklar Marmara Bölgesinde % 29 (79 çocuk) ile futbol sahası, % 27,9 (73 çocuk) ile diğer, % 20,2 (53 çocuk) ile basketbol potası seçeneklerini işaretlemişlerdir. Aynı soruya Güney Doğu Anadolu bölgesindeki çocuklar % 44,9 (102 çocuk) ile futbol sahası, % 23,3 (53 çocuk) ile diğer ve % 10,1 (23 çocuk) ile basketbol potası seçeneklerini tercih etmişlerdir (Tablo 2).

Tablo 3. Çocukların haftada kaç saatlerini sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıklarına ilişkin frekans tablosu

	1 – 3 saat		4 – 6 saat		7 – 9 saat		10 – 12 saat		13 saat ve üstü	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Marmara Bölgesi	107	40,8	94	35,9	35	13,4	13	5	13	5
G.Doğu Anadolu Bölgesi	120	52,9	65	28,6	20	8,8	14	6,2	8	3,5

Bölgelere göre çocukların haftada kaç saatlerini sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıklarına baktığımızda Marmara Bölgesinde % 35,9 (94 çocuk) ile 4-6 saat seçeneği ilk sırada olurken, % 40,8 (107 çocuk) ile 1-3 saat ve % 13,4 (35 çocuk) ile 7-9 saat seçenekleri takip etmektedir. Güney Doğu Anadolu bölgesinde ise % 52,9 (120 çocuk) ile 1-3 saat, % 28,6 (65 çocuk) ile 4-6 ve % 8,8 (20 çocuk) ile 7-9 saat şeklinde cevaplanmıştır (Tablo 3).

Pala, A., Kolayış, H. (2012). Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Tablo 4. Çocukların düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyetlere ilişkin frekans tablosu

	Tenis		Yüzme		Basketbol		Futbol		Badminton		M. tenisi		Voleybol		Diğer	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Marmara Bölgesi	11	4,2	26	9,9	53	20,2	67	25,6	44	16,8	14	5,3	32	12,2	15	5,7
G.Doğu Anadolu Bölgesi	3	1,3	22	9,7	29	12,8	121	53,3	49	21,6	-	-	-	-	3	1,3

Çocukların düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyetlere baktığımızda Marmara Bölgesinde çocukların tercihleri % 25,6 (67 çocuk) ile futbol, % 20,2 (53 çocuk) ile basketbol ve % 16,8 (44 çocuk) badminton şeklinde olurken, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde ilk sırayı %53,3 (121 çocuk) ile futbol almış, % 21,6 (49 çocuk) ile badminton ve % 12,8 ile basketbol seçenekleri takip etmiştir (Tablo 4).

Tablo 5. Çocukların son 6 ay içinde katıldıkları kültürel-sosyal faaliyet sayılarına ilişkin frekans tablosu

	0		1 - 4		5 - 8		8 - 11		11 ve üstü	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Marmara Bölgesi	46	17,6	125	47,7	43	16,4	21	8	27	10,3
G.Doğu Anadolu Bölgesi	97	42,7	91	40,1	25	11	3	1,3	11	4,8

Bölgelere göre çocukların son 6 ay içinde katıldıkları kültürel-sosyal faaliyet sayılarına baktığımızda Marmara bölgesinde çocukların % 47,7 (125 çocuk) ile 1 – 4, % 17,6 (46 çocuk) ile 0, % 16,4 (43 çocuk) ile 5 – 8 seçeneklerini tercih ettiği görülmektedir. Güney

Pala, A., Kolayış, H. (2012). Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Doğu Anadolu bölgesinde ise, % 42,7 (97 çocuk) ile 0, %40,1 (91 çocuk) ile 1 – 4 ve % 11 (25 çocuk) ile 5-8 saat şeklinde cevap vermişlerdir (Tablo 5).

Tablo 6. Anket sorularına verilen cevapların bölgeler arası farklılıklarına ilişkin t-testi sonuçları

SORULAR	<i>t</i>	Serbestlik Derecesi (<i>sd</i>)	Önem Düzeyi (<i>p</i>)
Boş zamanlarınızda en çok hangi alanlardaki etkinliklerle uğraşmaktasınız?	4,328	487	0,000*
Okul dışındaki boş zamanlarınızı değerlendireceğiniz rekreatif mekanlar var mıdır? Varsa nelerdir?	1,912	487	0,056 ^{ns}
Haftada kaç saatinizi sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırıyorsunuz?	1,885	487	0,060 ^{ns}
Son 6 ay içinde düzenli olarak yaptığınız sportif faaliyetler nelerdir?	3,211	487	0,000*
Son 6 Ay içinde katıldığınız kültürel/sosyal faaliyet sayısı kaçtır? (Tiyatro, Sinema, Konser, Gösteri, vb.)	6.050	487	0,00*

*: $p < 0,05$; ns: non-significant ($p > 0,05$)

Çocukların anket sorularına verdikleri cevaplar, çocukların yaşadıkları bölgeler göre (Marmara Bölgesi ve Güney oğu Anadolu Bölgesi) “boş zamanlarında en çok hangi etkinliklerle uğraştıkları, düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyetler ve son 6 ay içinde katıldıkları kültürel/sosyal faaliyetler” sorularına verdikleri cevaplarda bölgeler arasında anlamlı bir fark bulunurken ($p < 0,05$), “okul dışındaki boş zamanları değerlendirdikleri mekanlar ve haftada kaç saatlerini sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıkları” sorularına verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Tartışma

Bu çalışmada farklı bölgelerdeki 11-15 yaş grubu çocukların yaptıkları rekreatif faaliyetlerin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Çocukların boş zamanlarını değerlendirdiği etkinlik alanlarına bakıldığında her iki bölgede de çocukların büyük bir kısmının spor yapılacak mekânları seçtikleri görülmüştür. Tel, (2009)' in yaptığı araştırmada sporun çocuklar üzerindeki etkisi ve seçme nedenleri vurgulanmıştır.

Denek grubunun okul dışındaki boş zamanlarını değerlendirdikleri rekreatif mekânlara bakıldığında hem Marmara Bölgesindeki hem de Güney Doğu Anadolu bölgesindeki

bireylerin futbol sahasını tercih ettikleri görülmüştür. Eniseler, (2009) çocuklar ve gençlerin sadece antrenman sahasında değil, sokakta, bahçede, odanın duvarları arasında hiç durmadan bazen sabahtan akşama kadar hiç durmadan futbol oynadıklarını belirterek çocuklar için futbolun ne kadar önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Denek grubunun haftada kaç saatlerini sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıklarına bakıldığında her iki bölgede de çocukların büyük çoğunluğunun “1 – 3” saat sportif içerikli rekreatif faaliyetlere ayırdıkları görülmüştür. Bu sürenin çocukların fiziksel ve sosyal gelişimleri açısından yeterli bir süre olamadığı düşünülmektedir. Tekin ve ark. (2009), fiziksel rekreasyon esnasında motorik becerilerin artması bireylerin kendilerini daha yeterli görmelerini ve bunun sonucunda bireylerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin artabileceğini vurgulamışlardır.

Denek grubunu düzenli olarak yaptıkları rekreatif amaçlı sportif faaliyetlere bakıldığında Marmara Bölgesinde Futbol ve Basketbol öne çıkarken, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde ise Futbol ve Badminton seçenekleri öne çıkmaktadır. Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki çocukların hiçbirisinin Masa Tenisi ve Voleybol sporlarını seçmemesi bölgedeki imkanların yeterli olup olmadığı sorusunu akla getirmektedir.

Denek grubunun son 6 ay içinde katıldıkları kültürel-sosyal faaliyet sayılarına bakıldığında Marmara Bölgesinde “1 – 4” seçeneği işaretlenirken, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde çocukların yarısına yakınının “0” seçeneğini seçtikleri görülmüştür.

Öneriler

1. Bu çalışma ve diğer çalışmalar ışığında devletin, çocukların fiziksel ve sosyal gelişiminde önemli yeri olan rekreatif mekan ve faaliyetlere, daha fazla önem vermesi ve gerek devlet gerekse belediyeler eksikliklere göre yatırım yapmalıdır.
2. Rekreatif faaliyetlerin sadece okul dışında değil aynı zamanda okul içinde de yapılması için hazırlanacak olan eğitim müfredatları buna göre dizayn edilmelidir.
3. Çalışmalar ışığında, çocuklar üzerinde yapılacak benzer araştırma, rekreatif etkinliklere katılım ve sosyal hayat arasındaki ilişkiyi konu edinebilir.

Pala, A., Kolayış, H. (2012). Farklı bölgelere göre 11-15 yaş grubu çocukların rekreatif faaliyetlerinin karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 9:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Kaynaklar

- CPRS (Canadian Parks/Recreation Association). (1995). *Impact and benefits of physical activity and recreation on Canadian youth-at-risk: A discussion paper*. Gloucester, ON.
- Eniseler N., (2009). *Çocuk ve Gençlerde Futbol*. İstanbul.
- Karaküçük S., (1995). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma*, Seren Matbaacılık Yayınları, s.5-6, Ankara.
- Karaküçük S. (2001). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kraus R.Ç., (1985). *Recreation Programe Planning Today*, Scoot, Foresman and Company, London.
- Koçer H.A., (1980). *Eğitim Tarihi 1 (İlk Çağ)*, Ankara Üniversitesi Yayını, s. 18-22, Ankara.
- M.E.B. (2011). *Çocuk Gelişim ve Eğitimi, Serbest Zaman Etkinlikleri*, M.E.B Yay.Ankara.
- Özdilek Ç., Demirel M., Harmandar D., (2007). Dumlupınar ve Sakarya üniversitelerinde öğrenim gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve düzeylerinin karşılaştırılması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 2.
- Scholl, K., McAvoy, L., Smith, J., (1999). Inclusive outdoor recreation experiences of families that include a child with a disability. *Abstracts from the 1999 Symposium on Leisure Research*, 9. Ashburn, VA; National Park and Recreation Association.
- Tamer K., (1998). *Sportif rekreasyon etkinliklerine liderlik eden antrenörlerin lider davranış boyutları*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tel M., (2009). Çocuklarda sosyalleşme araçlarının spora yönlendirme durumları, *The First International Congress of Educational Research*, 1-3 May, 2009 Çanakkale, Türkiye
- Tezcan M.,(1999). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*, A.Ü. Eğitim Fak. Yayınları No;174.